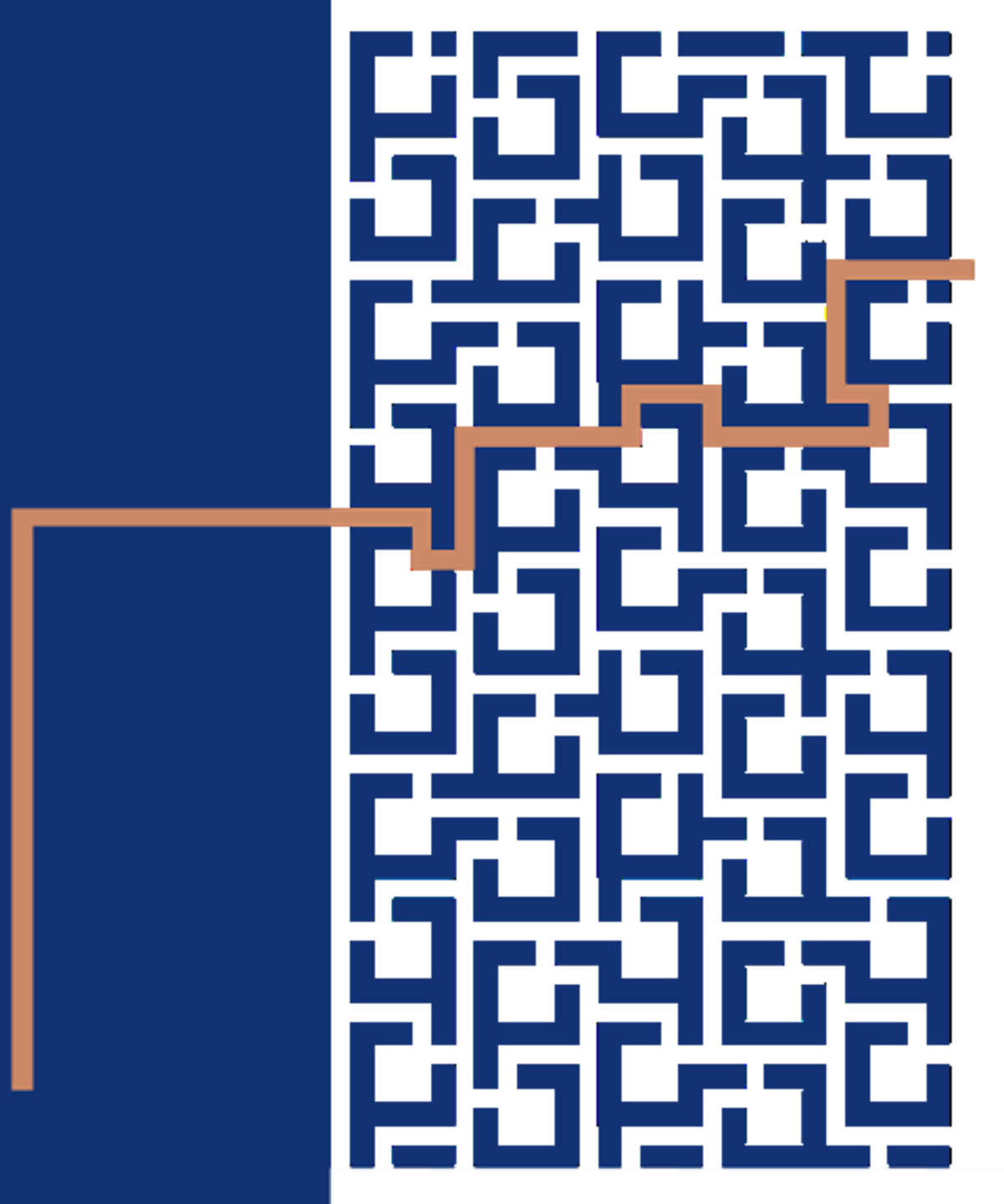
CEVRO VYSOKÁ ŠKOLA

10. PRÁVO ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKACÍ

Právo informačních a komunikačních technologií

29 | 10 | 2024

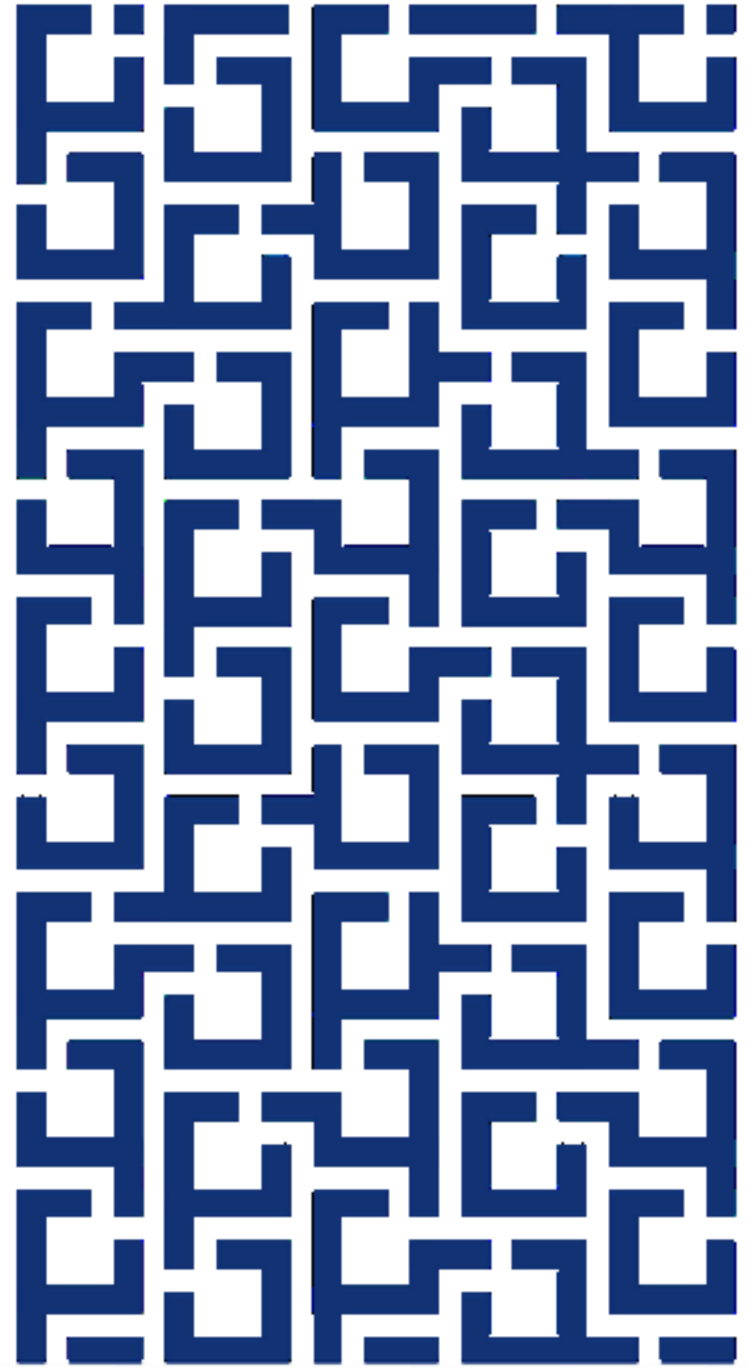
I. PRAMENY (LITERATURA)

DOPORUČENÁ LITERATURA

- POLČÁK, Radim, a kol. **Právo informačních technologií**, Wolters Kluwer, 2018
- VANÍČEK, Z., MATES, P., NIELSEN, T. Zákon o elektronických komunikacích. Komentář. Praha: Linde, 2014, 560 s.
- HARAŠTA, J., MYŠKA, M. Budoucnost data retention. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2015, roč. 2015, č. 10, s. 238-241.
- HOWE, K. M., RASMUSSEN, E. F. Public utility economics and finance. Englewood Cliffs: Prentice-Hall. 1982.
- CHUDOMELOVÁ, Z., BERAN, M., JADRNÝ, V., NĚMEČKOVÁ, Š., NOVÁK, J. Zákon o elektronických komunikacích. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 532 s.
- MYŠKA, M. Právní aspekty uchovávání provozních a lokalizačních údajů. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013. Řada teoretická, Ed. S, č. 456, 136 s.
- VÍTEK, J., NĚMEČKOVÁ, Š., PIKNA, L. Zákon o opatřeních ke snížení nákladů na zavádění vysokorychlostních sítí elektronických komunikací a o změně některých souvisejících zákonů. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017. 252 s.
- VOBOŘIL, J. Využívání provozních a lokalizačních údajů ze strany oprávněných orgánů, zejména Policie ČR. Data retention reloaded: zkušenosti, problémy a aplikační praxe. In: Sborník z workshopu konaného dne 23.4.2013 v Brn. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013.

II. POJEM A HISTORIE PRÁVA ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKACÍ

POJEM A HISTORIE PRÁVA EL. KOMUNIKACÍ

Pojem práva el. komunikací

- přechod na digitální ekonomiku založenou na znalostech, ke kterému v Evropě postupně dochází již od konce dvacátého století, představuje růstový potenciál a přináší také možnosti vytváření nových pracovních míst;
- nezbytným předpokladem je rozvoj komunikační infrastruktury potřebné pro digitální ekonomiku;
- samotné právo elektronických komunikací se vyvíjelo obdobně jako pojem elektronické komunikace;
- dlouhou dobu se hovořilo o **odvětví telekomunikací**, čemuž odpovídal pojem telekomunikační právo, změna nastala až relativně nedávno, s **účinností zákona o elektronických komunikacích** (1. května 2005).

Vznik a vývoj

- vývoj práva elektronických komunikací, jakožto oboru do značné míry technicky
- determinovaného, probíhal paralelně s vývojem v oblasti technické;

- **telegrafní předpisy** (zákon č. **60/1923** Sb., o telegrafech);
- **předpisy telekomunikační** (zákon č. **151/1949** Sb., o Československé státní poště,
- zákon č. 72/1950 Sb., o telekomunikacích, zákon 110/1964 Sb.,
- zákon č. 151/2000 Sb., aj.);
- **předpisy práva elektronických komunikací** (zákon č. **127/2005** Sb.,
- o elektronických komunikacích)

III. PRÁVNÍ ÚPRAVA ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKACÍ

PŘEDPISOVÝ RÁMEC PRÁVA EL. KOMUNIKACÍ

Zákon o elektronických komunikacích (127/2005 Sb.,)

- základem aktuální národní právní úpravy elektronických komunikací stále zůstává zákon o elektronických komunikacích;
- Významný je také předpisový rámec EU, který je tvořen rámcovou směrnicí doplněná čtyřmi zvláštními směrnicemi.

Předpisový rámec EU

- **Rámcová směrnice č. 2002/21/ES** (cíl vytvoření harmonizovaného rámce regulace sítí a služeb elektronických komunikací, přiřazených zařízení a doplňkových služeb, vymezovala též definice pojmů, na které ostatní směrnice předpisového rámce odkazovaly, a stanovila základní úkoly národních regulačních orgánů);
- **Autorizační směrnice č. 2002/20/ES** (cílem harmonizovat a zjednodušit pravidla a podmínky pro udělování oprávnění v členských státech a tím vytvořit vnitřní trh v oblasti sítí a služeb elektronických komunikací);
- **Přístupová směrnice č. 2002/19/ES** (stanovila základy regulace přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným prostředkům a jejich vzájemného propojení, jejím cílem bylo dosažení trvalé hospodářské soutěže, interoperability služeb a prospěchu zákazníka);
- **Směrnice o univerzální službě č. 2002/22/ES** (vymezila práva koncových uživatelů (vč. náležitostí smlouvy, informačních služeb, přenositelnosti čísel apod.);
- **Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích č. 2002/58/ES** (upravila zásady ochrany soukromí a osobních údajů);

NÁRODNÍ REGULACE
ZÁKON O EL. KOMUNIKACÍCH

Základem je zákon o elektronických komunikacích

- je **zvláštním právním předpisem odvětví správního práva**, ve vztahu k obecnému zákonu tohoto odvětví (zákonu č. 500/2004 Sb., správnímu řádu);
- významné jsou i další předpisy, např. zákon **480/2004 Sb**., o některých službách informační společnosti, jakož i prováděcí předpisy.

Prováděcí předpisy

- nařízení vlády č. 154/2005 Sb. **o stanovení výše a způsobu výpočtu poplatků za využívání rádiových kmitočtů a čísel**, včetně jeho četných novelizací,
- vyhlášku 158/2005 Sb., kterou se stanoví **minimální náležitosti návrhu smlouvy o přístupu nebo o propojení veřejných komunikačních sítí,**
- vyhlášku č. 336/2005 Sb. **o formě a rozsahu informací poskytovaných z databáze účastníků** veřejně dostupné telefonní služby a o technických a provozních podmínkách a bodech pro připojení koncového telekomunikačního zařízení pro odposlech a záznam zpráv,
- vyhlášku č. 105/2010 Sb. **o plánu přidělení kmitočtových pásem** (národní kmitočtová tabulka) a
- vyhlášku č. 357/2012 Sb. **o uchovávání, předávání a likvidaci provozních a lokalizačních údajů**.

VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

- **podnikatel v odvětví elektronických komunikací**
  - podnikatele oprávněné zajišťovat veřejné komunikační sítě nebo přiřazené prostředky;
  - poskytovatele služeb elektronických komunikací.

- **sít elektronických komunikací**
  - přenosové systémy a také spojovací nebo směrovací zařízení a jiné prostředky, např. družicové sítě, či sítě pro rozvod elektrické energie (v rozsahu, v jakém jsou používány pro přenos signálů) a další, a to bez ohledu na druh přenášené informace;
  - podmnožinou sítě elektronických komunikací je veřejná komunikační síť, jejím pojmovým znakem je účel, ke kterému (zcela nebo převážně) slouží - **poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací**, a dále též skutečnost, že podporuje přenos informací mezi koncovými body sítě.
  - Veřejnou komunikační sítí je též síť, jejímž prostřednictvím je poskytovaná služba šíření rozhlasového a televizního vysílání. Pokud slouží síť elektronických komunikací k poskytování veřejně dostupných telefonních služeb (a současně umožňuje mezi koncovými body sítě přenos mluvené řeči, či jiných forem komunikace - např. faksimilní a datový přenos), označuje ji zákon o elektronických komunikacích jako veřejnou telefonní síť.

- **služba elektronických komunikací**
  - pojmovým znakem je **úplatnost, služba** spočívá (zcela nebo převážně) **v přenosu signálů po sítích elektronických komunikací, např.** telekomunikační služby a přenosové služby v sítích používaných pro rozhlasové a televizní vysílání a v sítích kabelové televize, veřejně dostupné telefonní službu, aj.

PŮSOBNOST ZÁKONA O ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKACÍCH

Zákon o elektronických komunikacích upravuje:

- podmínky podnikání v oblasti elektronických komunikací,
- regulaci trhu v této oblasti (jako součást výkonu státní správy)

- Regulaci pak zákon o elektronických komunikacích obecně vymezuje jako **usměrňování činností a vztahů**.

Regulační činnosti dle něj zahrnují **vydávání rozhodnutí, opatření obecné povahy a stanovisek a účelem takto vymezených činností** je:

- dosažení a udržení **konkurenčního prostředí**,
- **ochrana trhu** elektronických komunikací,
- **ochrana uživatelů** služeb elektronických komunikací.

REGULAČNÍ ORGÁNY (EU)

Evropská komise

- má **postavení** regulačního orgánu (regulačním orgánem v pravém slova smyslu tedy Komise není); svou působností a pravomocemi se **odlišuje od jakéhokoli sektorového regulátora**, nejen v oblasti elektronických komunikací;
- výlučné postavení jakožto výkonného orgánu EU je založeno nejen na tom, že je jediným orgánem Unie, který odpovídá za předkládání návrhů nové evropské legislativy Evropskému parlamentu a Radě, a je také odpovědná za provádění rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady EU.
- Komise též řídí politiky EU, přiděluje finanční prostředky z rozpočtu EU a stanoví prioritní výdaje EU ve spolupráci s Radou a Evropským parlamentem.

BEREC

- The **B**ody of **E**uropean **R**egulators for **E**lectronic **C**ommunications, je sdružením evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací, které je činné v oblasti působnosti směrnic tvořících předpisový rámec.
- byl zřízen jako **nezávislá a nestranná platforma pro spolupráci mezi vnitrostátními regulačními úřady navzájem** i pro jejich spolupráci s Komisí, spolupracovat měl výslovně také se stávajícími skupinami a výbory (zejména Komunikačním výborem, Výborem pro rádiové spektrum, Skupinou pro politiku rádiového spektra a Kontaktním výborem).
- zákon výslovně ukládá ČTÚ povinnost **zpřístupnit BEREC** (stejně jako Komisi a regulačním úřadům ostatních členských států) **návrhy vybraných opatření a v co nejvyšší míře zohlednit jejich připomínky**.

REGULAČNÍ ORGÁNY (ČR)

Český telekomunikační úřad (ČTÚ)

- ústřední správní úřad pro výkon státní správy ve věcech stanovených zákonem o elektronických komunikacích (byl zřízen tímto zákonem).
- mezi oblastmi státní správy, které ČTÚ přísluší, zákon výslovně zmiňuje **regulaci trhu** a **stanovování podmínek pro podnikání** v oblasti elektronických komunikací a také **poštovních služeb**.
- v čele ČTÚ je **pětičlenná Rada Úřadu**, s jedním z jejích členů jako předsedou Rady; každého ze členů **jmenuje a odvolává vláda** na návrh ministra průmyslu a obchodu na pětileté funkční období tak, že každý rok je jmenován jeden ze členů.
- rada schvaluje zákonem stanovené dokumenty a přijímá zásadní rozhodnutí: o opatřeních obecné povahy, rozhodnutí o ceně, o určení poskytovatele univerzální služby, o stanovení podniku s významnou tržní silou a o uložení povinností tomuto podniku a také o opravných prostředcích proti rozhodnutím, která vydal předseda Rady v první instanci.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

- Zákon předpokládá úzkou spolupráci mezi **ČTÚ a ÚOHS,** jde o zásadní faktor kvůli odlišně vymezeným rolím každého z těchto úřadů.
- Zatímco **ČTÚ, jakožto regulátor ex ante**, průběžně sbírá informace relevantní pro svou rozhodovací činnost, tedy pro opatření regulující trh, **ÚOHS, jako regulátor ex post**, se odvětvím elektronických komunikací nezabývá cíleně a dlouhodobě, nýbrž zpravidla až na základě šetření konkrétního podnětu o porušení pravidel hospodářské soutěže

REGULAČNÍ ORGÁNY (ČR)

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV)

- obdobně jako v případě ÚOHS, také spolupráce mezi ČTÚ a RRTV je založena na vzájemném poskytování podnětů, informací a jiných forem součinnosti.
- Zákon výslovně upravuje součinnost při zpracování části plánu přidělení kmitočtových pásem určených pro rozhlasovou službu, spolupráci při kontrolní činnosti, povinnost ČTÚ konzultovat s RRTV návrhy opatření dotýkajících se rozhlasového nebo televizního vysílání a spolupráci v některých dalších oblastech (zejména při vydávání oprávnění k využívání rádiových kmitočtů pro šíření a přenos rozhlasového nebo televizního vysílání).

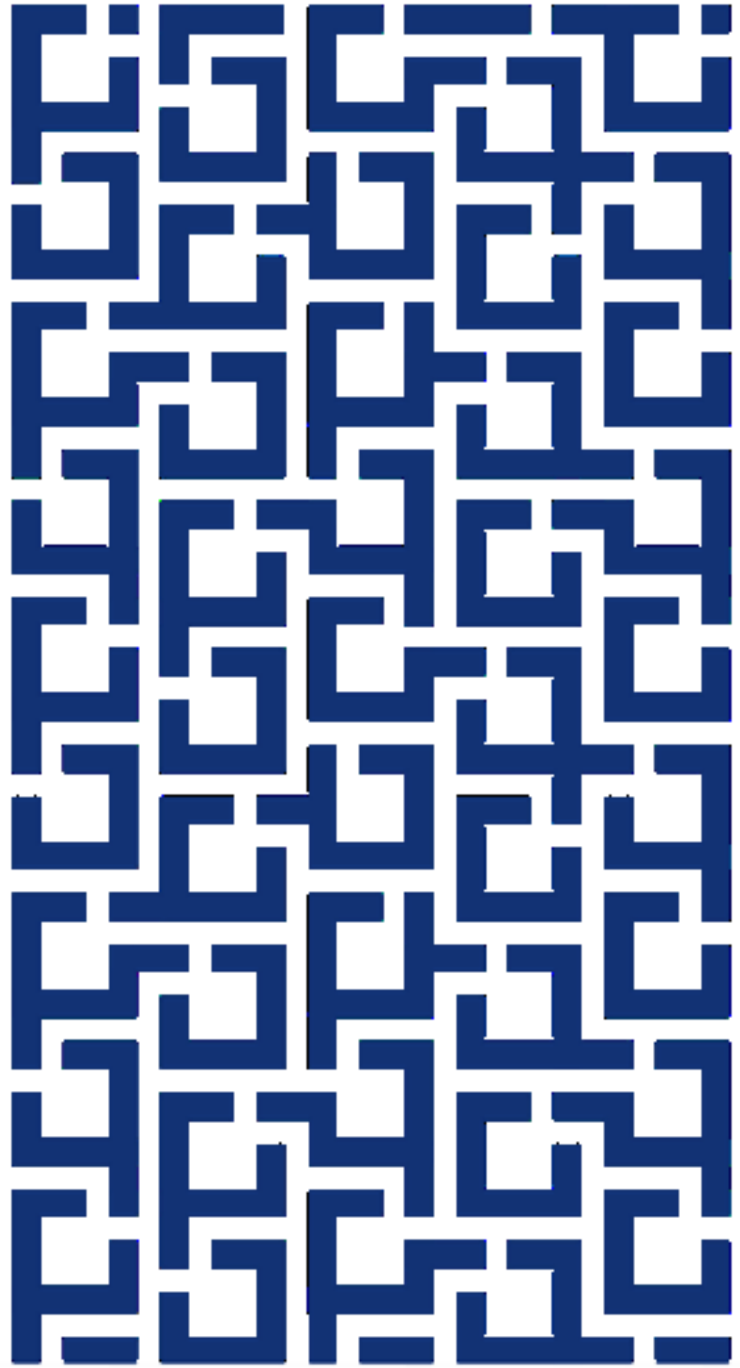
Úřad pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ)

- Role ÚOOÚ v oblasti elektronických komunikací se omezuje na to, že ÚOOÚ **vykonává dozor nad dodržováním povinností při zpracování osobních údajů podle zákona o elektronických komunikacích**; ČTÚ je pak povinen konzultovat s ÚOOÚ návrhy opatření, která se dotýkají ochrany osobních údajů.

Další regulační orgány a správní úřady jiných odvětví

- vzhledem ke konvergenci odvětví elektronických komunikací s jinými odvětvími (zejména odvětví poskytování finančních služeb) se v současné době na činnost poskytovatelů služeb elektronických komunikací v řadě případů fakticky **uplatní též regulační opatření prováděná jinými regulačními orgány**;
- zejména RRTV, Česká národní banka (ČNB) a Finančně analytický útvar (FAÚ) Ministerstva financí ČR.

IV. PRÁVA A POVINNOSTI PODNIKATELŮ, ÚČASTNÍKŮ A UŽIVATELŮ, OCHRANA SPOTŘEBITELE

PRÁVA A POVINNOSTI PODNIKATELŮ, ÚČASTNÍKŮ A UŽIVATELŮ, OCHRANA SPOTŘEBITELE

- rozsáhlá část úpravy práva elektronických komunikací;
- výkon komunikačních činností spadá z velké míry do sféry veřejného práva, čemuž odpovídá tomu i poměrně **silný zásah právní regulace do smluvní svobody stran**, důvody pro takovýto zásah „lze spatřovat v nutnosti:
  - **ochrany spotřebitele**, ale též v
  - **zajištění technického fungování služeb a ochrany omezených zdrojů;**

- v praxi však řada povinností uložených poskytovatelům služeb **ochraňuje nejen spotřebitele, ale jakéhokoli účastníka** (resp. v některých případech též uživatele);
- zákon o elektronických komunikacích vymezuje v Hlavě VII. přestupky, kterých se může dopustit jak právnická nebo podnikající fyzická osoba (v některých případech pouze subjekt se specifickým postavením - poskytovatel univerzální služby, podnik s významnou tržní silou apod.), tak rovněž nepodnikající fyzická osoba porušením povinností v zákoně stanovených.
- přestupky projednává ČTÚ, přičemž pokuty za přestupky právnických a podnikajících fyzických osob jsou limitovány horní hranicí **50 000 000 Kč nebo 10 % z čistého obratu** pachatele přestupku za poslední ukončené účetní období, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší, při současném odstranění limitace horní hranice pokuty v případě opakovaného spáchání přestupku.

ÚČASTNICKÁ SMLOUVA

Smlouva o poskytování služeb elektronických komunikací se v praxi zpravidla označuje jako **účastnická smlouva**, zákon však používá výhradně první (komplikovaný) pojem;

- smlouvu uzavírá poskytovatel služeb s osobou služby odebírající (s účastníkem)
- účastnická smlouva je **předmětem velmi rozsáhlé a podrobné úpravy v zákoně**; tyto náležitosti vycházejí zčásti z povinností obsažených ve směrnici o univerzální službě; ustanovení upravující účastnickou smlouvu bývá oblíbeným objektem novelizačních snah.
- mezi **povinné náležitosti smlouvy** tak patří kromě označení smluvních stran a popisu služby např. **výše úhrady v případě ukončení smlouvy před uplynutím sjednané doby trvání**; tuto výši zákon o elektronických komunikacích výslovně omezuje nepříliš systematicky přímo ve vymezení povinných náležitostí smlouvy.
- zákon reguluje též **délku sjednané doby trvání smlouvy**, jednak uložením povinnosti umožnit uzavření smlouvy na dobu maximálně 12 měsíců, jednak omezením maximální délky doby určité u první smlouvy uzavřené se spotřebitelem - na 24 měsíců, či délku výpovědní doby, která nesmí přesáhnout 30 dnů.
- zákon **výslovně počítá též s možností změny smlouvy**, pro tento případ stanoví **povinnost informovat** účastníka o změně nejméně 1 měsíc před jejím nabytím účinnosti.
- v praxi u většiny poskytovatelů služeb elektronických komunikací tvoří obsah účastnické smlouvy kromě smlouvy samotné také **všeobecné podmínky**. Zákon o elektronických komunikacích u účastnické smlouvy všeobecné podmínky výslovně nezmiňuje, s jedinou okrajovou výjimkou, současně však takovouto konstrukci smlouvy výslovně nezakazuje.

UNIVERZÁLNÍ SLUŽBA

- tento pojem zavedl poprvé již zákon o telekomunikacích jako **minimální soubor služeb dostupných ve stanovené kvalitě všem uživatelům za dostupnou cenu**.
- zákon o elektronických komunikacích univerzální službu zakládá na velmi podobném vymezení, upravuje zejména rozsah univerzální služby, práva koncových uživatelů a jim odpovídající povinnosti podnikatelů.
- cílem této „služby“ je zajistit, aby každý měl přístup k základním telekomunikačním službám bez ohledu na geografickou polohu nebo sociální postavení, mezi dílčí služby, které mohou být v rámci univerzální služby poskytovány, patří:
  - **přiměřený přístup k internetu v pevném místě,** včetně potřebného připojení;
  - **přístup k hlasové komunikační službě v pevném místě**, včetně potřebného připojení;
  - **zajištění rovnocenného přístupu pro zdravotně postižené osoby** k výše uvedeným službám, a to nejen v pevném místě, například prostřednictvím speciálně vybavených koncových zařízení;
  - **doplňkové služby k uvedeným dílčím službám, jako je podrobný rozpis účtů**, bezplatné blokování odchozích volání na služby se zvýšenou sazbou, systémy předplatného, postupné splácení ceny za připojení, poradenství ohledně sazeb a kontrola nákladů.
- mezi povinnosti, které je ČTÚ oprávněn v rámci povinnosti univerzální služby uložit, patří připojení v pevném místě k veřejné komunikační síti, přístup v pevném místě k veřejně dostupné telefonní službě, informační služba, služby veřejných telefonních automatů, přístup zdravotně postižených osob k vymezeným službám a další. Podrobnosti kvality služeb stanoví prováděcí vyhláška č. 162/2005 Sb. o stanovení parametrů kvality univerzální služby a jejich mezních hodnot.
- náklady univerzální služby hradí stát na základě jejich posouzení ČTÚ.

OCHRANA ÚDAJŮ, BEZPEČNOST SÍTÍ A SLUŽEB

- zákon věnuje **zvýšenou pozornost otázkám bezpečnosti sítí a služeb** elektronických komunikací a také zajištění důvěrnosti komunikací a ochraně osobních údajů, vč. údajů provozních a lokalizačních.
- povinnosti poskytovatelů služeb vyplývající ze zákona o elektronických komunikacích zahrnují zejména:
  1. **zpracování vnitřního technicko-organizačního předpisu pro zajištění ochrany údajů a důvěrnosti komunikací,**
  2. **informování dotčených účastníků o specifickém riziku porušení bezpečnosti sítě ve vztahu k ochraně údajů,**
  3. **vytvoření vnitřních postupů pro vyřizování žádostí o přístup k osobním údajům uživatelů,**
  4. **oznámení případů** porušení ochrany osobních údajů ÚOOÚ a v případě závažnějšího porušení, naplňujícího kritéria stanovená zákonem, též oznámení těchto případů dotčené fyzické osobě.
- zákon vymezuje ochranu důvěrnosti komunikací šířeji než jako pouhou ochranu telekomunikačního tajemství, výslovně upravuje zejména podmínky ochrany provozních a lokalizačních údajů, podmínky odposlechu a záznamu práv, spolu s povinností data retention, tedy **povinností uchovávat provozní a lokalizační údaje po stanovenou dobu**, pro účely jejich možného vyžádání oprávněnými orgány, jakož i některé další povinnosti.
- podmínky **odposlechu a záznamu zpráv a také podmínky vyžádání uložených údajů** orgány činnými v trestním řízení jsou v návaznosti na zákon o elektronických komunikacích obsaženy v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
- Úprava povinnosti data retention vychází z **Data retention směrnice**, její textace v zákoně o elektronických komunikacích byla předmětem několika změn. Vzhledem ke kontroverznímu charakteru této povinnosti se jí zabýval též Ústavní soud ČR ve dvou nálezech, v nichž zrušil právní úpravu Data Retention obsaženou v zákoně o elektronických komunikacích i v trestním řádu.

V. ŘÍZENÍ DLE ZÁKONA O ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKACÍCH

ŘÍZENÍ DLE ZÁKONA O ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKACÍCH

- zákon obsahuje **zvláštní úpravu správního řízení prováděného ČTÚ**, která obsahuje některé odchylky od obecné úpravy správního řízení obsažené v zákoně č. 500/2004 Sb., správním řádu;
- specifickým charakterem řízení vedeného ČTÚ je odůvodněno např. pravidlo, dle kterého **koncoví uživatelé nejsou účastníky řízení** v případě uplatnění regulace cen na trzích pro koncové uživatele, či odchylná úprava doručování písemností účastníkům veřejnou vyhláškou v řízení s velkým počtem účastníků;
- zákon počítá v řadě případů s **regulací prováděnou formou opatření obecné povahy**, závazných pro právnické a fyzické osoby vykonávající komunikační činnosti, současně upravuje též jejich uveřejňování v Telekomunikačním věstníku (v němž jsou uveřejňována také další rozhodnutí v zákonem stanovených případech);

Rozhodování sporů (zvláštní úprava, dvě kategorie sporů)

- zákon stanoví lhůtu pro vydání rozhodnutí v délce 4 měsíců, ve zvláště složitých případech 6 měsíců.

(1) spory mezi osobami vykonávajícími komunikační činnosti

- rozhoduje předseda Rady, pokud se spor týká povinností uložených zákonem o elektronických komunikacích nebo na jeho základě); ČTÚ je oprávněn odmítnout rozhodnout spor, pokud na základě ústního jednání za účasti všech stran sporu dojde k závěru, že jiné způsoby řešení by lépe přispěly k včasnému vyřešení sporu.

(2) účastnické spory

- spory mezi osobou vykonávající komunikační činnost a účastníkem, popřípadě uživatelem, opět za podmínky, že se spor týká povinností uložených zákonem o elektronických komunikacích nebo na jeho základě

Soudní ochrana proti rozhodnutím ČTÚ

DISKUSE?

DĚKUJI
ZA POZORNOST

Jungmannova 17 | 110 00 Praha 1
| Česká republika

+420 221 506 700
www.cevro.cz